

ustavnog uređenja, uprkos stvarnosti koja je prethodni autoritarni ustav stavila van snage. Ili je bilo za pretpostaviti da će se ta stvarnost jednostavno legalizovati.

Nimalo slučajno je i predlog novog ustava ishod dogovora sa politikom odgovornom za ratnu agresiju i zločine, za masovno kršenje ljudskih prava, za progone i ubistva političkih neistomišljenjika i sopstvenih otpadnika. Ako je ubedljivo prisustvo te politike u parlamentu izraz izborne volje, potrebno je podsetiti da je sastav parlamenta posledica tranzicionih trauma, nacionalnih frustracija, socijalne nesigurnosti, možda i političke neodgovornosti. Ali je sve to sad manje važno. Parlament nije slučajno propustio da postane politička avangarda. Umesto toga, on je pozornica najnižih političkih strasti i prljavih nagodbi. Predloženi ustav je samo providan zastor kontinuiteta koji Srbiju čini nedovršenom i po sopstvene građane potencijalno opasnom državom.

Oligarhijska vlast u zemlji izolovanoj od uspešnog sveta nalikuje ropstvu. Da li je, nastojeći na tom, za Srbiju, neobičnom ustavnom abolicionizmu, predsednik Tadić mislio na suštinski nedostatak političke slobode? I slobode za sve manjine i alternative? Takođe je podvukao, mada dockan, odsustvo demokratske procedure koja podrazumeva održavanje javne rasprave. Novi ustav je podmukla obznana novog političkog ropstva kao posledice nevoljnog pristanka, kompromisa koji relativizuje vrednosti slobode i neslobode, pojedinačnih prava i kolektivističke opsene, života i smrti. Političko kriptoropstvo potiče iz straha većine od otvorenog društva i otvorenog tržišta, ekonomske i političke kompeticije, ali i od vladajućih elita koje se ipak, svesno ili nagonski, smatraju ili osećaju poput konstantne, neutihle pretnje. I mada je to političko ropstvo verovatno samo simbolično i privremeno, Srbija će ga se osloboditi, oslobađajući se, delimično, sebe same u smislu svojih najgorih političkih i ljudskih osobina, kad bude većinski bila u stanju da se suoči sa svojim prethodnim odlukama, sa svojim stvarnim prednostima i slabostima, i s predstojećim iskušenjima. Ovoga puta, pristajući na ustav kontinuiteta, tj. autoritarne i zločinačke prošlosti, ona će verovatno potvrditi da, sakrivanjem iza autoritarne, bahate države, strahuje od prošlosti i od budućnosti.

Ali je bekstvo iz ropstva obično rizično i neizvesno.

Ropstvo, u svakom slučaju, podrazumeva diskriminaciju. Možda bi trebalo još jednom podsetiti da je procedura usvajanja predloga izuzela celu etničku zajednicu, kosovske Albance, prema kojima se zvaničnici odnose s nipodaštavanjem i nepoštovanjem. Dok ustav anticipira državni okvir teritorije koju oni većinski nastanjuju, i budući status koji je predmet međunarodnih pregovora na koje je zvanična Srbija pristala i u kojima učestvuje.

Ako je parlament vladajućim diskursom obesmislio svoj demokratski legitimitet, izgubio je, kupovinom poslanika, pritiscima i mešetarenjem, a naročito neprihvatanjem ostavki ministara iz G17, i onaj pravni. Drugim rečima, počinio je, s vladom, državni udar. I verovatno samo jedan u nizu usputnih prekomponovanja strukture parlamenta kojom se povremeno menjala izvorna izborna volja i prilagođavala potrebama vlade ili, katkad, pojedinih tajkuna.

Samo incident? Svejedno, Srbija je, u proteklih šest godina, propustila priliku i obavezu da donese ustav koji je demokratski, liberalan i evropski. Nedemokratski parlament i autoritarna, korumpirana vlada za to nisu bili ni voljni ni sposobni. Pri tom su naročito cinični argumenti koji se oslanjaju na neukost građanstva, i popularnost autoritarne, populističke, "domaćinske" politike, koja preterano ne mari za neoliberalne ekstravagancije. Ukoliko su građani, jednim delom, još uvek skloni politici nasilja i zločina, vlade su, od petooktobarskog prevrata, imale ustavnog osnova da tu politiku uklone iz parlamenta. Nije slučajno ponuđeni tekst novog ustava, i u kontekstu nedemokratske procedure, u svakom smislu kompromis s